



Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 4. Amor vigilare facit. Quomodo vigilandum sit. Quae sint Vigiliae mysticae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

*Amor vigilare facit. Quomodo vigilandum sit.
Quæ sint vigiliæ mysticæ.*

I. **V**igilare non potest qui non amat. Jacob ille, cui tam facilis erat somnus, ut etiam in arena procumbens, duroque silici innixus inter hostium appropinquantium insidias suavi posset sopore demergi, cum tamen amori deditus esset, omnino dormire non poterat, & somnus fugiebat ab oculis suis. Ita quicumque diligit, dormire non potest: quicumque amator sapientiæ est, manè vigilabit ad eam, quoniam qui vigilat, inveniet illam. Vigilias inducit amor, ait (a) Gilbertus noster, amantis anxietas illum dormire non sinit, somnolentiam excutit. Amor de quiete ipsa reditur inquietior. Tunc magis vires exercet dulce incendium, & flamma vorax de latibulis evadens vacuo liberius evagatur in animo, altius possidens, & avidius depascens. Occasione accepta suum nescit amor non exercere negotium. Verus enim, & perfectus amor, ut Laurentius (b) Justinianus docet, semper studet prævenire dilectum, non parcit sibi, non corpori requiem, non somnum oculis, non præstat palpebris dormitationem. In sui latitudine corporis corporales quærit latebras, fugit publicum, hominum consortia devitat, notorum facies declinat, ut licentius suspiriis, gemitibus inenarrabilibus, singultibus, & quibusdam amoris nutibus suum quem diligit valeat advocare dilectum.

METRUM VIII.

Surgit amor, jactatque faces, & spicula vibrat.
Mergit ut æquoreis lumina Phœbus aquis.

a Gilbert. ser. 8. in Cantic. b Laur. Justinianus de casto connub. Verbi, & animæ. cap. 13.

Cumque serenato luceſcunt ſidera cœlo,
 Cœcaque nocturno frigore terra riget:
 Tunc amor arcanis populatur viscera flammis,
 Pectora tunc rapidis ignibus uſta calent.
 Lumine nempè novo nox ambitioſa reſulget,
 Gaudet & occulta luce referre diem.
 Flammeſcunt gelida tremulis ſplendoribus umbra,
 Et polus ætherea mittit ab arce faces.
 Squammigerum ſtupet omne genus, luditque per undas,
 Dum natat in vitreo pendulo flamma mari.
 In tenebris ardens ſcintillat pectus amanti,
 Noctè vigent flammæ, noctè triumphat amor,
 Quod ſi feſſa iuvat componere membra ſopore,
 Tunc magis ardenti fulminat ille manu.
 Fulminat, & tantis languescunt pectora flammis,
 Languet ut in calidis ſtoſculus uſtus agris.
 Nuper noctè meas urebat flamma medullas,
 Ætne non potuit ſevior eſſe roguſ.
 Dumque ardens jaceo, dum languero multa volutans,
 Dormio ſub vili tegmine ſtratuſ humi.
 Tunc mihi languenti miſit bona ſomnia Numen:
 Somnia formoſo candidiora die.
 Conſtitit ante oculos ſpecies veneranda puella,
 E ſuperum facies prodidit eſſe choro.
 Induerat Tyrio diſtinctam murice veſtem,
 Textili & intactas cinxerat igne nives.
 Stellantes oculi, miſeri duo fulmina cordis,
 Iactabant rapidos frontis ab arce rogos.
 Dexterâ fulgebat viridi ſtellata ſmaragdo,
 Ornabat niveum plurima bacca ſinum.
 Prætereo gemina radiantæ aure pyropoſ,
 Albaque purpureis lilia picta genioſ.
 Mitto quod Eoiſ certarent labra coralliſ,
 Et rutilaſ premerent aurea ſerta comas.
 Hærebam tantæ pellectuſ imagine formæ,
 Fundebamque humileſ, ore tacente, preceſ.

Nec mora : tam lacrymas , jam mollia verba parabam ,

Quis mihi tantus erat conciliandus amor .

Illa sed insolitas spargens furibunda favillas ,

Hos mihi terrificos edidit ore sonos .

Gloria summa poli , soboles primæva Tonantis ,

Non soleo ignavos sacra docere viros .

Delicia , fateor , mihi sunt humana propago ,

Ni inficerent animum , deprimerentque solo .

Dixi etiam quondam , Nox est mea sola voluptas ,

Nec nisi qui vigilant , me reperire queunt .

Nocte micat mea lux , mihi sidera lumine cedunt ,

Ataque fit radius Cynthia victa meis .

Ipse meo fulgens Titan aspirat honori ,

Et recreo flammâ splendidiore polum .

Cum mea lux fulget , cum spargo per aëra flammæ ,

Veritur in clarum nox tenebrosa diem .

Cumque meo humanum perfundo lumine pectus ,

Dignus homo est superum conditione frui .

Vix ea , cum subito tenues dilapsa per auras

Aufugit , heu ! lacrymis non revocanda meis .

Tunc votis frustrata suis mens excidit , omnis

Me virtus liquit , destituitque sopor .

Et dixi recolens felicitatis gaudia somni ,

Solus erit Sophia dignus amore vigil .

II. Verè autem vigil est , qui soli Deo jugiter vigilat : qui cor suum sedulò præparat ad aperiendum illi quacunque hora pulsaverit. Ideò vigiliis noctis custodimus , in quatuor partes nocturnum officium dividentes , in tres videlicet Nocturnos , & Laudes , quia , ut observat (c) Innocentius Papa , munire cor debemus contra quatuor hostes animæ , contra fallacias dæmonum , contra versutias hominum , contra carnales concupiscentias , contra sæculares illecebras , ut sic semper parati simus , cum vocem sponsi pulsantis audierimus. Cæterum vigilat Domino , ait (d) quidam doctus , &

c Innoc. III. ser. 3. de Apostolis. d Simon de Cassia l. 15. de gestis Salyat. c. 23

pius Scriptor, qui ad ipsum de luce fidei, atque veritatis suspirat, & ad ipsum tota intentione se tollit. Vigilat Domino, qui omnem animæ atque corporis beatitudinem in ipso sitit habere. Domino solum vigilat, qui propter ipsum segregatur à mundo, & animæ similiter, & corporis solitudinem quærit, & devitat humana consortia, ne vigilia præpediatur divina. Hoc enim dicebat David orans oratione pauperis, dum ejus anima anxietur coram Domino: *Vigilavi, & factus sum sicut passer solitarius in tecto.* Notissima est illa Domini nostri exhortatio: *Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem.* Et quis hoc dixerit, scitis, scribit mellito calamo (e) Bernardus, & tempus scitis: Domini enim est verbum istud, instante jam Passione sua; *Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem, quoniam undique circumdati estis tentationibus: unde & legistis quia tentatio est vita hominis super terram.* Itaque si tot tentationibus plena est vita nostra, ut non immeritò tota ipsa tentatio debeat appellari, pervigili circumspeditione opus est & oratione, ne inducamur in eam. Ipsa vigilantia omnia reddit facilia, carnem spiritui subjicit, vitia comprimit, mentem elevat, divini amoris ignem accendit, & nutrit. Nonnè Patres nostri in custodiendis vigiliis supra modum solliciti admiranda potius quam imitanda vigilantie reliquerunt exempla? Homines erant similes nobis, passibiles: Unde ergo, rursus (f) Bernardi mel propino, unde in tanta fragilitate tanta constantia? Unde in hominibus tam spiritualis mens, tam fervens charitas, animus tam robustus? Planè spiritus erat, qui adjuvabat infirmitatem eorum, per quem diffundebatur in cordibus ipsorum fortis charitas ut mors, imò & fortior morte. Cujus ô si & nos participes inveniamur! Ecce enim molestus est nobis pœnitentiæ labor, corporis afflictio gravis: abstinentia onerosa, in vigiliis dormitat anima nostra præ

e Bernard. serm. 5. in Ps. Qui habitat, f Idem serm. 2. de S. Andrea.

radio, non ob aliud sanè, quam propter inopiam spiritus. Ipse enim, si adesset, adjuvaret sine dubio infirmitatem nostram. Hæc ille, qui deinde hortatur nos ad quærendum hunc spiritum, ut spiritum suum in nobis augeat, qui jam primitias dedit: & quem per Dei gratiam jam nos habere confidimus; abundantius habeamus. Modus verò querendi, & inveniendi hunc spiritum, ipsæ vigiliæ sunt. Et quoniam cœpimus inter Bernardi flores spatari, ad aliam arcolam te duco, mi carissime lector. Aude doctorem inclytum interrogare, ut olim Christum adolescens: *Qui* faciendo Spiritum sanctum possidebo? Audi nunc (*g*) respondentem. Custodiendæ sunt vigiliæ noctis super gregem cogitationum, & actionum nostrarum, ut si in prima vigilia, vel secunda, vel tertia Dominus venerit, paratos nos inveniat. Benè profectò. Nam spiritus ubi vult spirat, & nescis unde veniat, aut quò vadat. Sed quænam sunt istæ vigiliæ, quas custodire debemus?

III. Prima vigilia, ait ille, est rectitudo operis, ut ad hanc quam jurasti Regulam omnem vitam exæquare coneris, nec transgrediaris terminos quos posuerunt patres tui in omnibus viæ & vitæ hujus exercitiis, non declinans ad dexteram, neque ad sinistram. Secunda vigilia, puritas intentionis, ut simplex oculus totum corpus lucidum faciat, ut quidquid feceris, propter Deum facias, & ad locum unde exeunt gratiæ revertantur, ut iterum fluant. Tertia est custodia unitatis, ut in congregatione positus voluntates aliorum tuis voluntatibus anteponas, ut non solum sine querela, sed & cum gratia inter fratres maneat portans omnes, orans pro omnibus. His tribus vigiliis ita peractis veniet manè, & videbis gloriam Domini: Veniet dies, quæ melior est in atriis Domini super millia. De quatuor item vigiliis mysticè Claudius Seifellus diffusè agit in libro de triplici statu viatoris p. 2. trac. 2.

g Idem ferm. 3. in vigl. Nativit. Domini.

ubi de singulis earum horis egregiè. Hic sisto: & ad matutinas Laudes edisserendas propero, si prius hoc caput aurea sententia Sancti (b) Isaaci Presbyteri consignavero, quam utinam omnium Religiosorum cordibus inscribere, imò exculpere possem. Is in libro de contemptu mundi, Noli, inquit putare ô homo, quod inter omnes operationes Monachorum sit alia, quamlibet sancta, conversatio major vigiliis nocturnis. Monachum perseverantem in vigiliis cum mentis discretionem, ne respicias illum sicut carne ferventem. Hoc utique Angelici ordinis opus est, non humanum. Impossibile est autem quod illos, qui semper in hujusmodi continentia versantur, dimittat Deus sine magnis bonis propter eorum vigilantiam. Anima, quæ in vigiliis laborat, & perseverat, quasi Cherubim oculos habet, quibus semper intueatur cœlestem contemplationem. Qui somno obstat, & naturæ violentiam infert, singulisque noctibus preces offert, ille solus novit virtutem. Hæc, & alia plura Sanctus Isaacius, quem de Syriæ partibus ad Spoletanam urbem venisse, ibique mirabiliter vixisse Magnus (i) Gregorius asseverat.

CAPUT V.

DE LAUDIBUS.

§ I.

An Laudes sint officium distinctum à Nocturnis. Matutini nomen æquivocum. Laudes incipiente crepusculo persolvendæ sunt. Quid sit crepusculum, quæ ejus duratio.

I. **D**E matutinis Laudibus verba facturis illud in primis examinandum se offert. An officium nocturnum ab ipsis Laudibus distinguatur: quod sub

b Isaac de contemptu mundi c. 31. i Greg. l. 3. dialog.